

Ole Brum og Norden

Den svenske finansministeren, Pär Nuder, inviterte en gruppe journalister til frokost en mørk januarmorgen i Brussel.

Nuder's tema var, naturlig nok, hvorfor det går bra med Sverige, og hva svenskene har gjort riktig for å få til økt sysselsetting. Senere på dagen skulle han foredra over samme tema for alle finansministrene i EU, men der over frokosten var seks journalister prøvekluter.

De fleste av journalistene kom fra europeiske publikasjoner hvor skatt er rubrisert under fyord. Og de ville selvsagt vite hvorfor folk som tynges ned av skatter gidder å jobbe.

Finansministeren forklarte og gestikulerte så kaffekoppene klirret. I min forenklete versjon var forklaringen omtrent slik: «Høy skatt behøver ikke å skape færre jobber, men det spørs hvordan du bruker skattepengene.»

Han forklarte at Sverige (og resten av Norden) blant annet har investert i barnehager og fødselspermisjoner. På denne måten er det mulig for kvinner å jobbe, og det skaper økt aktivitet. I tillegg føres det en aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Nuder nevnte også at fagbevegelsen i de nordiske land er mer medspillere enn motspillere i omstillinger, i motsetning til mange fagforeningskamerater på kontinentet. Et konkret eksempel er Electrolux som ved en nødvendig nedleggelse i Tyskland møter enorme problem, mens de for kort tid siden gjorde en lignende øvelse i Sverige uten enorme protester.

Så da er det vel slik at alle vil kopiere dette som på EU-mål kalles flexicurity. Men nei.

Det som gir grunn til forbauselse er at Storbritannia, som i EU kanskje står den nordiske velferdsstat fjernest, også kan vise til gode økonomiske resultater og økt sysselsetting.

Foto: Scanpix / Nina Bugge Øyen

“Vi skal hente de beste ideene fra ulike systemer, ikke kopiere ett og la det dominere,” sier EU-kommisjonens president, Jose Manuel Barroso. Og det er klokt sagt, for enkle svar finnes ikke.

Det er interessant å se at etter år med økonomisk liberalisering, presset frem av EU, så har dette i liten grad endret de enkelte lands arbeidsmarkedspolitikk. Det har trolig vært en forutsetning for en folkelig støtte til EU. Danmark og Sverige er til å kjenne igjen, selv om de er EU-medlemmer. Deres kollektive avtaler er ikke mer svekket enn i utenforlandet Norge.

Problemet i dag er at direktiver som i utgangspunktet ikke har med arbeidsmarked å gjøre, nettopp griper inn i det. Havnedirektivet var et slikt forslag. EU-kommisjonen ville liberalisere driften av havnene, men direktivet opphevet havnearbeidernes tariffavtaler. Tjenestedirektivet er et annet eksempel. I behandlingen av disse direktivene i Europaparlamentet har EUs indirekte forsøk på å gripe inn

i tariffavtaler blitt satt til siden.

Utfordringen for den nordiske modellen blir hvordan en skal liberalisere og åpne økonomien, som presser seg på, samtidig som en beholder den sosiale sikkerheten. Det er ingen tvil om at for de nordiske land vil fri flyt av arbeidskraft og tjenester være en fordel. Men problemet for EU er at dersom en skal liberalisere så mye som de mest liberalistiske i kommisjonen ønsker, vil det bety inngrep i store gruppers fremforhandlede rettigheter. Det er få som gir fra seg rettigheter uten kamp.

På den andre siden. Dersom den nordiske modellen skal kopieres i for eksempel Storbritannia eller Spania, vil det bety dramatiske forandringer ikke minst på et politisk følsomt område som familierpolitikk. Det vil skape protester som nok vil favne videre enn selv aksjonene mot tjenestedirektivet. Så i den forstand er nok Barrosos Ole Brum-politikk fornuftig.

Og den svenske finansministeren må nok ha flere frokoster før den jevne europeer vil ønske seg et svensk skattenivå.

Tekst:
Alf Ole Ask,
Aftenpostens
korrespondent i
Brussel.